

ОУ “СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ” – ЧЕЛОПЕЧ

с. Чelopeч, обл. Софийска, ул. “Любен Каравелов” 3
тел.: 0888721512; 0878154944

e-mail: Osnovno.UchilishteChelopech@chelopech.egov.bg

УТВЪРЖДАВАМ

ДИРЕКТОР

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

2023/2024

Въведение

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание на 05.09.2023 г.

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система, както и в други, в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне и актуализиране на училищната програма на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Челопеч за превенция на ранното напускане на образователната система са:

- ✓ СТРАТЕГИЯ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И НАМАЛЯВАНЕ ДЕЛА НА ОТПАДАЩИТЕ И ПРЕЖДЕВРЕМЕННО НАПУСНАЛИТЕ ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА
- ✓ СТРАТЕГИЯ ЗА ОБРАЗОВАТЕЛНА ИНТЕГРАЦИЯ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ ЕТНИЧЕСКИТЕ МАЛЦИНСТВА
- ✓ НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ И ПОВИШАВАНЕ НА ГРАМОТНОСТТА
- ✓ НАЦИОНАЛНА СТРАТЕГИЯ ЗА УЧЕНЕ ПРЕЗ ЦЕЛИЯ ЖИВОТ ЗА ПЕРИОДА
- ✓ КОНВЕНЦИЯТА ЗА БОРБА СРЕЩУ ДИСКРИМИНАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО
- ✓ ЗАКОН ЗА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ
- ✓ ЗАКОН ЗА МЛАДЕЖТА
- ✓ НАРЕДБА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ
- ✓ ОБЛАСТНИ И ОБЩИНСКИ СТРАТЕГИЧЕСКИ МЕРКИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕ
- ✓ СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО, ОБУЧЕНИЕТО И УЧЕНЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (2021 - 2030)
- ✓ Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст

В стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение и информално учене, добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно. Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен Механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждевременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлениято, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни.
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност.
3. Координираните мерки на всички нива.
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Челопеч чрез:

- 1.1. Анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система.
- 1.2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях.
- 1.3. Планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане.

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- 2.1. Повишаване участието и ангажираността на родителите.
- 2.2. Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество.

ВЪЗМОЖНИ ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Икономически причини.
2. Социални причини.
3. Образователни причини.
4. Етнокултурни причини.
5. Институционални причини.
6. Причини, свързани със здравния статус.

1) Социално-икономически причини:

- ✓ *Лошото качество на живот на определени социални слоеве;*
- ✓ *Ниските доходи – невъзможност за покриване на разходите (учебници, тетрадки, дрехи, храна);*
- ✓ *Поради задължение да гледа по-малкия си брат/сестра;*
- ✓ *Използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.);*

2) Образователните причини:

- ✓ *затрудненията при усвояване на учебния материал;*
- ✓ *слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище;*
- ✓ *наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.*
- ✓ *възможност за обучение в професионална паралелка;*

3) Етнокултурни причини:

- ✓ *по-ранното стъпване в брак;*
- ✓ *страх на родителите поради опасност от откраждане;*
- ✓ *по-ниска ценност на образованието;*

4) Психологически причини:

- ✓ *Чувство за неуспех;*
- ✓ *Отчуждение от натрупания училищен опит, неувереност в себе си;*
- ✓ *Самовъзприемане: „нямах късмет“, „не ми провървя“, усещане за ограничен контрол върху събитията;*

5) Институционални причини:

Като такива могат да се квалифицират недостатъчно координираният подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище; недостатъчно ефективният контрол върху управлението и функционирането на политиките за обхващане и задържане на децата и учениците в образователната система.

Положителната промяна на състоянието изисква прилагането на комплексни мерки и добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление - национално, регионално, местно и училищно. Основната част от отговорностите за прилагането на националната политика по отношение на задължителното образование е съсредоточена в Министерството на образованието и науката, което е естествен координационен център на междусекторните действия за намаляване на преждевременното напускане на училище

б) Причини, свързани със здравния статус – здравословни проблеми у ученика или у близък на ученика.

В контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава и тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища. Рисковете за преждевременното напускане на училище са свързани с недостатъчна подготовка на училището за приобщаване на тези деца. В това число се включват и всички фактори на материалната база, образователната среда, човешките и финансовите ресурси, които не отговарят на изискванията за прилагане на принципите на приобщаващото образование.

ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Челопеч, е едно от училищата в България, в което няма необхванати и отпаднали от образователната система ученици. Ежегодният статистически задълбочен анализ на превантивните дейности, които съпътстват целогодишната работа на училищния екип показва, че това се дължи най-вече на последователната политика на образователната институция в посока реализиране на дейности, залегнали в стратегията ѝ за развитие, подчинени на принципите за:

- **всеобхватност на дейностите** – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- **публичност и прозрачност на цялостната политика** - чрез интернет страницата на училището и партньорството с медиите, документиране на проблемните и рискови ситуации и добрите практики;
- **обратна връзка** с институции, родители, педагогически съветници, класни ръководители, ученици и учители, и с други специалисти;
- **приемственост** – чрез съхраняване на традициите и недопускане да се забрави доброто старо, равнопоставеност на всички приоритети в развитието на образователната институция;
- **идентифициране на рисковите фактори** – доклад-анализи на педагогическите съветници и класни ръководители;

Мерките, които ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“, с.Челопеч, предприема за предотвратяване на отпадането на ученици, са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки, като се отчита спецификата на образователната институция и индивидуалните нужди от подкрепа на всяко дете.

Мерки, свързани със **семеенни и социални причини** - силна мотивация чрез редица дейности за приобщаване на децата от семейства с нисък социален статус, както и на децата със специални образователни потребности:

1. **При трудова миграция на родителите** (напускане на единия или и двамата родители на страната поради невъзможност за издръжка на семейството и търсене на работа в чужбина. Оставяне на детето на грижите на баби и дядовци, които нямат същия авторитет и изпадат в безсилие за справяне с трудната социална обстановка и новите модели на поведение на децата) - ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“.
2. **При икономически причини** - оказване на социална помощ чрез дарения, грижи за изхранването на тези деца от фирмата–доставчик на закуски, община Челопеч, както и получаване на социални стипендии.

3. **При недостатъчна образованост на родителите и липса или занижен контрол върху развитието на детето** (изразява се в неконтролиране на часовете за прибиране от училище, непознаване на контактите и приятелския кръг на детето, непроверяване на изученото през деня, както и подготовката на детето за следващия ден) - мотивиране на тези деца за посещаване целодневната форма на организация в училище; търсене на непрекъснати разширени срещи на родителите или настойниците с ръководство, класни ръководители, педагогически съветници, и приобщаване към училищната общност.
4. **При конфликти между агресивни родители** (домашно насилие, трудно уточняващи се разводи, посегателства от страна на нови партньори на родители и др.) – водене на деликатна и дипломатична комуникация от страна на класен ръководител или ръководството на училището с проблемния/ните родител/и; в случай на нужда търсене на съдействие от „Закрила на детето“, органите на реда.

Други мерки и дейности, залегнали в комплексния план за достигане на стратегическите цели, свързани с превенцията от отпадане са:

- ✓ Предприемане на училищни политики и стратегически мерки, подчинени на Общински план за действие за интеграция на ромите и гражданите, живеещи в сходна на ромите ситуация в община Челопеч.
- ✓ Управление на информацията за ученици, застрашени от отпадане - изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи /съобразно различните причини за риск от отпадане/;
- ✓ Координиране действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник и училищното ръководство;
- ✓ Утвърждаването на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“, с. Челопеч като средишно училище и в тази връзка приемане на ученици от селища, в които няма училища;
- ✓ квалификация на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието;
- ✓ Провеждане на обучения на педагогическите специалисти за последиците от агресия и насилие в училище;
- ✓ Провеждане на обучения за агресията и насилието и начините за разрешаване на конфликти;
- ✓ Реализирането на конкретни дейности за постигане целите на училищната програма;
- ✓ Дейности за усвояването на българския книжовен език и повишаване на грамотността;

- ✓ Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование;
- ✓ Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение;
- ✓ Създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;
- ✓ Насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- ✓ Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- ✓ Участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
- ✓ Други дейности, определени с правилника за дейността на институцията;
- ✓ Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция;
- ✓ Повишаване качеството и ефективността на въздействие върху подрастващите чрез създаване на специфична образователна и възпитателна интерактивна среда;
- ✓ Поставяне на ученика в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал;
- ✓ Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни педагогични методи и форми за предаване, преподаване и изграждане на нови умения, и осигуряване на подходяща среда;
- ✓ Извършване на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост - изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането им;
- ✓ Подготовка на учениците за продължаване на образованието – професионално консултиране на учениците, завършващи основно образование, съобразно техните интереси и възможности.
- ✓ Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес. Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез целенасочена образователно-възпитателна работа, свързана с училищни, общински и извънучилищни мероприятия и дейности;
- ✓ Извънкласни дейности за превенция при деца с риск от отпадане;
- ✓ Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
- ✓ Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват;

- ✓ Информационна кампания на тема „Разкажи ми за професията си“;
- ✓ Посещения в помощни училища, домове за сираци, домове за възрастни хора;
- ✓ Организиране на Дарителска кампания;
- ✓ Лекция на тема „Наркомания, алкохол, тютюнопушене“;
- ✓ Сексуално образование;
- ✓ Продължаване на превантивната възпитателна работа на класните ръководители, като дейностите се интегрират с цел оказване на помощ с екип за обхват на община Челопеч, както и с Комисията за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни /КБППМН/;
- ✓ Поставянето на приоритет в работата на класните ръководители формирането на личностни умения у учениците за адекватно социално поведение в съвременните динамични обществено-икономически условия;

